

Trung đạo giữa bão giông thù hận, si mê quyền lực

ISSN: 2734-9195 11:47 23/06/2025

Ông Hun Sen cho biết, việc công khai nhằm “tránh hiểu lầm” về mối quan hệ song phương và những gì đã được trao đổi, khẳng định rằng ông không có ý định can thiệp nội bộ Thái Lan.

Trung tuần tháng 06/2025, một đoạn ghi âm cá nhân giữa Thủ tướng Thái Lan Paetongtarn Shinawatra và ông Hun Sen, cựu Thủ tướng Campuchia bị rò rỉ, đã gây chấn động chính trường Thái Lan.

Nội dung cuộc gọi hé lộ sự thân mật cá nhân, kèm theo một số phát ngôn được cho là ảnh hưởng đến uy tín quân đội Thái. Ngay lập tức, liên minh cầm quyền bị lung lay, nhiều đảng lên tiếng rút lui, làn sóng phản đối lan rộng. Từ đỉnh cao của quyền lực, nữ Thủ tướng trẻ tuổi đối diện nguy cơ mất chức chỉ vì... một cuộc điện đàm.

Thủ tướng Thái Lan Paetongtarn Shinawatra (ảnh: Internet)

Từ góc nhìn Phật học, sự kiện này không chỉ là một biến động chính trị, mà còn là biểu hiện sống động của nghiệp lực, của khẩu nghiệp, của vô thường trong quyền lực và hơn hết là cơ hội quán chiếu về tâm bất động trước khen chê, được mất.

Bài viết thử phác họa góc nhìn soi chiếu sự việc dưới ánh sáng của Trung đạo, tinh thần hoà ái và những ứng xử giàu trí tuệ trong truyền thống Phật giáo.

Trung đạo - con đường vượt lên các thái cực cực đoan

Khi bị cuốn vào cơn sóng dư luận, người ta dễ rơi vào hai cực đoan: hoặc phủ nhận hoàn toàn lỗi lầm, hoặc dằn vặt, đổ lỗi, dẫn đến hỗn loạn nội tâm và hành xử thiếu chính niệm. Trung đạo (Majjhimā Paṭipadā), con đường trung dung mà đức Phật chỉ dạy, là sự từ chối cả hai thái cực: không tự mãn cũng không tự ti, không đổ lỗi cũng không đổ vỡ.

Trong bối cảnh hiện nay, nếu người đứng đầu chính phủ có thể hành xử bằng tâm Trung đạo, tiếp nhận góp ý với lòng khiêm cung, giữ lập trường với tuệ giác, thì khủng hoảng có thể trở thành cơ hội hàn gắn và chuyển hóa.

“Không khổ hạnh cực đoan, không đắm chìm dục lạc, con đường này chính là trung đạo đưa đến an lạc, trí tuệ và Niết-bàn” (Kinh Chuyển Pháp Luân).

Trung đạo, không phải là đứng giữa để thỏa hiệp, mà là cái nhìn vượt lên đối đãi, không bị cuốn theo cảm xúc nhất thời, không để quyền lực lấn át đạo lý. Đó là phẩm chất mà bất kỳ nhà lãnh đạo nào cũng cần tu dưỡng để tồn tại giữa thế giới, chính trường đầy biến động.

Khẩu nghiệp trong chính trường - Khi lời nói... “sắc hơn dao”

Phật giáo dạy rằng khẩu nghiệp, nghiệp do lời nói, là một trong những nghiệp dễ tạo tác và khó kiểm soát nhất. Một lời nói thiếu suy xét có thể trở thành nguồn cơn cho xung đột, chia rẽ, thậm chí dẫn đến sụp đổ của cả một hệ thống.

Đoạn ghi âm bị rò rỉ kia, dẫu chỉ là trao đổi riêng tư, nhưng vì có nội dung liên quan đến các thiết chế nhạy cảm, nên lập tức trở thành đề tài công kích chính trị. Trên thực tế, đây là một biểu hiện rõ ràng của nghiệp lực phát sinh từ lời nói.

“Có bốn loại lời nói nên nói: lời đúng sự thật, lời êm dịu, lời đúng thời, và lời có ích” (Tăng Chi Bộ Kinh).

Nếu người nói giữ được Chính ngữ, lời nói chân thật, nhu hòa, đúng thời và mang lại lợi ích thì không chỉ tránh được khẩu nghiệp, mà còn tạo nên năng lượng hòa giải và an ổn. Trong chính trị, nơi lời nói có thể gây hệ lụy lớn lao, thì việc tu dưỡng khẩu nghiệp lại càng quan trọng.

Trong truyền thông xã hội, thái độ của công chúng trước lời nói ấy cũng tạo ra cộng nghiệp: phán xét thiếu trí tuệ chính là đang góp phần nuôi lớn khẩu nghiệp tập thể.

Vô thường và bài học từ quyền lực

Thủ tướng Thái Lan Paetongtarn Shinawatra (ảnh: Internet)

Chưa đầy một năm sau khi nhậm chức, Thủ tướng Paetongtarn đã đối mặt với nguy cơ mất chức vì một cuộc gọi. Thực tại ấy là minh chứng sống động cho giáo lý căn bản của đạo Phật: vô thường. “Tất cả các pháp hữu vi đều vô thường”. (Kinh Pháp Cú)

Danh vọng, địa vị, quyền lực và cả tình cảm chính trị, tất cả đều như bong bóng nước, có thể tan biến chỉ sau một biến cố nhỏ. Khi người lãnh đạo hiểu được điều này, họ sẽ biết trân trọng từng khoảnh khắc được phụng sự và biết buông bỏ kiêu mạn để giữ tâm bình thản.

Vô thường và trung dung cũng là bài học cho người dân: đừng vội tung hô ai quá mức, cũng đừng vội kết tội ai chỉ qua một góc nhìn. Thay vì phản ứng cực đoan, hãy biết nhìn sự việc như dòng chảy, nơi mọi sự đều do duyên sinh -

duyên diệt.

Trung dung trong truyền thông và phản ứng xã hội

Truyền thông hiện đại có xu hướng cực đoan hóa và cá nhân hóa vấn đề, biến một lời nói riêng tư thành “vũ khí dư luận”. Tuy nhiên, nếu tiếp cận bằng tinh thần Phật học, thì người làm truyền thông và công chúng cần học hạnh Trung dung, tránh thiên kiến, tránh phán xét thiếu cơ sở và biết kiềm chế cảm xúc tập thể.

Đức Phật, khi bị phỉ báng, không hề phản ứng giận dữ. Ngài chỉ mỉm cười và nói: “Nếu người mang một món quà mà ta không nhận, thì món quà ấy thuộc về ai?”.

Câu trả lời ấy dạy ta bài học về sự không tiếp nhận sân hận, cũng như trách nhiệm của người phát ngôn và người tiếp nhận thông tin. Trung dung không phải là im lặng, mà là nói đúng lúc, đúng người, với tâm thiện lành và lòng thương kính.

Hun Sen và bài học: Khi mình bạch trở thành mối Lửa

(Ảnh: Internet)

Trái với hình dung ban đầu của công luận về một hành động “rò rỉ nội bộ”, thực tế cho thấy chính ông Hun Sen, Chủ tịch Thượng viện Campuchia, là người công khai đăng tải đoạn ghi âm cuộc gọi giữa ông và Thủ tướng Thái Lan Paetongtarn. Đoạn ghi âm dài hơn 17 phút này được ông gửi tới gần 80 quan

chức cấp cao Campuchia, sau đó đưa lên trang Facebook cá nhân vào ngày 18/6/2025.

Ông Hun Sen cho biết, việc công khai nhằm “tránh hiểu lầm” về mối quan hệ song phương và những gì đã được trao đổi, khẳng định rằng ông không có ý định can thiệp nội bộ Thái Lan. Tuy nhiên, hành động này gây chấn động chính trường Bangkok, làm dấy lên làn sóng chỉ trích dữ dội. Nhiều nghị sĩ Thái cho rằng đây là “hành động thiếu ngoại giao”, “xâm phạm chủ quyền” và “làm tổn hại đến uy tín quân đội Thái Lan”. Vấn đề không chỉ dừng lại ở nội dung đoạn hội thoại, mà ở việc phơi bày đời tư của một nguyên thủ trước công luận mà không có sự đồng thuận cũng là chưa hợp đạo lý.

Dưới ánh sáng Phật pháp, đây là một trường hợp điển hình về khẩu nghiệp: lời nói (và hành động truyền đạt lời nói) có khả năng gieo nên mâu thuẫn, tổn thương và chia rẽ.

“Từ miệng sinh ra mọi lời khen chê, nhưng cũng từ miệng mà nghiệp báo đến gần”. (Tương Ưng Bộ Kinh)

Phật giáo dạy rằng, lời nói có thể tạo ra phước đức nếu phát xuất từ từ bi và trí tuệ, nhưng cũng có thể dẫn đến hậu quả nghiêm trọng nếu xuất phát từ bản ngã, sự tự mãn, hoặc tâm không từ hòa. Việc công bố đoạn ghi âm, dù nhân danh “minh bạch”, nhưng thiếu đi sự khéo léo, đúng thời và sự đồng thuận từ người đối thoại, thì khó tránh được việc tạo ra khẩu nghiệp không thiện.

“Lời nói đúng nhưng không đúng thời, chẳng khác gì gươm bén chặt vào giữa cánh rừng đang cháy”.

Xét về mặt Trung đạo, hành động của ông Hun Sen cũng bộc lộ một cực đoan: thiên về bảo vệ bản thân hơn là giữ gìn hòa khí lân bang. Nếu Trung đạo là hành xử cân bằng giữa bảo vệ chân lý và nuôi dưỡng thiện tâm, thì trong trường hợp này, việc chọn cách im lặng, hoặc giải trình riêng tư, có lẽ sẽ ít tạo ra hậu quả nghiệp hơn là “phơi bày sự thật” một cách công khai, làm tổn hại đến danh dự người khác.

Trở về chính mình trong giông bão

Cuộc khủng hoảng chính trị tại Thái Lan là bài học sống động, không chỉ với giới lãnh đạo, mà cả giới truyền thông và người dân. Khi một lời nói riêng tư có thể dẫn đến một cơn sóng lớn, thì điều đáng sợ không nằm ở bản thân lời nói, mà ở tâm thức đằng sau đó và cách xã hội phản ứng, đón nhận.

Nếu người lãnh đạo biết giữ Trung đạo, hành xử bằng Chính ngữ, quán chiếu vô thường, thì họ sẽ không bị đánh bại bởi một sai lầm. Nếu người dân biết trung dung, không cuốn theo thị phi, thì xã hội sẽ có cơ hội đối thoại và chuyển hóa. Và nếu người làm truyền thông biết giữ gìn khẩu nghiệp, không biến ngôn từ thành vũ khí, thì chính trường cũng có thể trở thành nơi kiến tạo an lạc, thay vì nuôi dưỡng sợ hãi.

Giữ tâm bất động giữa giông bão, đó không chỉ là lý tưởng đạo học, mà là con đường cần thiết để chính trị và xã hội cùng đi về phía ánh sáng.

Tác giả: **Thường Nguyên**